

Paulus – universalismens tenker

//

//]]]]> //]]>

BOKNYTT: Salongen har bedt Jorunn Økland presentere sin nye bok [Paulus' brev](#), som er nummer 60 i Bokklubbens serie «Verdens hellige skrifter».

Paulus' brev er de eldste skriftene i Det nye testamente. Brevene er sannsynligvis forfattet i løpet av en kort periode sent i hans liv, antagelig mellom år 46 og 52. Paulus virket altså lenge før evangelistene.

Denne utgaven inneholder både Paulus' brev og enkelte av de senere brevene som er skrevet i hans navn. I tillegg inneholder den en 72-siders innledning, samt fyldige innledninger til de enkelte brevene og til «Paulus-skolen» – brevene i tradisjonen etter Paulus. I innledningsstoffet framstilles Paulus som en indre-jødisk kritiker, som den første forfatter innen den retning som senere fikk navnet «kristendom», som nettverksbygger, og som en kontroversiell stemme. Den urbane, kosmopolitiske jøden var ikke populær blant de første kristne lederne, som hadde bakgrunn fra Galileas rurale kultur. Hadde ikke Jerusalems tempel falt i år 70, hadde neppe Paulus' skrifter blitt bevart.

Flittig brukt av filosofene

I tillegg til en historisk framstilling av Paulus innenfor rammen av 1. århundres Romerrike, kommenteres brevenes virkningshistorie innenfor teologi, filosofi og kunst. Et viktig anliggende er å vise hvordan og hvorfor Paulus' brev har vært formative skrifter i vestlig kultur.

//]]]]> //]]>

De var en viktig lovkilde i europeisk jus fram til opplysningstiden, særlig når det gjaldt regulering av forhold mellom kjønnene, og mellom konge/statsmakt og kirkemakt. De var brukt i den kristne gudstjeneste og var helt sentrale for teologene.

Paulus var flittig brukt av filosofer lenge etter at filosofi og teologi ble to forskjellige universitetsdisipliner. Men Paulus' resepsjonshistorie utenfor kirkens vegger har vært mindre kjent i et sekularisert, vestlig academia fordi man har lest fortiden med nåtidens briller. Man har tatt for gitt at han fulgte med inn i kirken ved sekulariseringen. Gjennom eksempler vises at Paulus har fortsatt å hjemmsøke europeiske tenkere og at det nettopp er i det de bryter med institusjonalisert religion at de påberoper seg Paulus. Som det sies i boka:

Siden har dette vært Paulus' skjebne i protestantiske kulturer: både å være den man påberoper seg for å holde kirkemedlemmer på plass, og å være oppbruddets inspirator og talsmann.

Ateistisk eller kristen lesning?

Konklusjonen er at en ateistisk lesning av Paulus i prinsippet er like rimelig som en kristen lesning av ham, all den tid Paulus verken var kristen eller ateist, men jøde. Hvis kristne har gjort ham til sin, kan ikke da folk med andre livssyn og verdensbilder gjøre det samme?

Jeg forsøker å vise at ulike tenkere har gjort nettopp dette i stor skala i det siste. De tilegner seg Paulus for å revurdere og nyansere forholdet mellom det universelle og det partikulære. Boka er innom alle de moderne tenkere som har engasjert seg i Paulus, fra Taubes til Agamben, Badiou, Žižek og så videre. Men Jon Caputo og Linda Alcoffs bok [St. Paul among the Philosophers](#) kom akkurat for seint til å bli inkludert i diskusjonen, dessverre. Inkludert er imidlertid Mark Lilla's kommentar i New York Review of Books høsten 2008:

Salongen

Nettidsskrift for filosofi og idéhistorie

<http://www.salongen.no>

~~Når klubben av de vitenskapelig ansatte innenfor kritisk teori møttes for 25 år siden, ville~~
konversasjonen naturlig flyte i retning av Michel Foucaults syn på fysisk avstraffelse; i dag er det mer sannsynlig at du overhører debatter om Romerbrevet og dets implikasjoner for globalisering og kampen mot terrorisme.

//

//]]]]> //]]]>

Andre presentasjoner av boka hos [Bokklubben](#) og i Verdibørsens podcast (NRK P2 25.4 2010).

Jorunn Økland er professor i humanistisk kjønnsforskning og leder av Senter for tverrfaglig kjønnsforskning ved Universitetet i Oslo. Hun var i en årrekke professor i bibelforskning ved Sheffield-universitetet og ledet inntil 2009 Paulus-seminaret i British New Testament Society. Hun er president i European Association of Biblical Studies.